

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

De gemeenteraad van de gemeente Muiden
Postbus 3
1398 ZG Muiden

**Directoraat-generaal
Bestuur en
Koninkrijksrelaties**
Bestuur, Democratie en
Financiën

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Kenmerk
2015-0000412706

Datum 21 augustus 2015
Betreft Besluit inzake aanvullende uitkering artikel 12 gemeente Muiden
voor het jaar 2015

Bijlagen
2

Naar aanleiding van uw aanvraag van 26 maart 2014, om een aanvullende uitkering op grond van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet voor het jaar 2015, uw reactie op het rapport van de inspecteurs ter zake van 19 maart 2015, alsmede de reacties van de gemeenten Bussum en Naarden, en de adviezen van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland en de Raad voor de financiële verhoudingen, doe ik u hierbij een afschrift toekomen van mijn besluit en toelichting daarop.

In het besluit is opgenomen dat de aanvullende uitkering zoals door de inspecteurs berekend, verhoogd wordt met een bedrag van € 150.000 in verband met het afdekken van het renterisico (voor de periode van 01/05/2015 – 31/12/2015). Dit is ook met uw burgemeester besproken tijdens een overleg op 20 mei jl. samen met de commissaris van de Koning van Noord-Holland, gedeputeerde Sweet en de burgemeesters van Bussum en Naarden. Hiermee wordt ook voldaan aan de motie Veldman. Het is overigens de keuze aan de gemeente Muiden in samenspraak met de fusiepartners, om te kiezen wanneer de leningen daadwerkelijk worden afgesloten.

Daarnaast is in het besluit opgenomen dat:

indien de gemeente Muiden of de nieuwe gemeente Gooise Meren gehouden is tot het betalen van schadevergoeding wegens niet-nakoming van de vaststellingsovereenkomst van 7 maart 2014, wordt de aanvullende uitkering verhoogd met het verschil tussen de schadevergoeding en hetgeen in verband met de uitvoering van de vaststellingsovereenkomst reeds is vergoed via de aanvullende uitkering, tenzij de niet-nakoming te wijten is aan de schuld van de gemeente.

Hiermee is tevens de motie van de leden Schouw en Bisschop uitgevoerd. Indien deze situatie zich voordoet, hoeft de gemeente Gooise Meren geen nieuwe aanvraag voor artikel 12 Fvw in te dienen. In afstemming met de provinciale toezichthouder kunt u contact opnemen met het ministerie van BZK.

Kortheidshalve verwijs ik u verder naar de inhoud van besluit en toelichting.

Afschriften zijn tevens verzonden aan het college van B&W van uw gemeente, het college van B&W van de gemeenten Bussum en Naarden, gedeputeerde staten van Noord-Holland en de Raad voor de financiële verhoudingen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Datum
21 augustus 2015

Kenmerk
2015-0000412706

dr. R.H.A. Plasterk

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES
Directoraat-Generaal Koninkrijksrelaties en Bestuur
Directie Bestuur, Democratie en Financiën
Mede namens de Staatssecretaris van Financiën

Directoraat-generaal
Bestuur en
Koninkrijksrelaties
Bestuur, Democratie en
Financiën

Datum
21 augustus 2015

Kenmerk

Bijlage(n)

1

besluit

Gelet op het verzoek van de gemeenteraad van de gemeente Muiden, van 26 maart 2014, voor het toepassen van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet ten behoeve van het verlenen van een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds voor het jaar 2015;

Gelet op artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet;

Gelet op het rapport van de inspecteurs van de directie Bestuur, Democratie en Financiën, afdeling Financieel en Informatiestelsel van 19 maart 2015;

Gelet op de reactie van de gemeente Muiden van 21 april 2015 en van de gemeente Bussum op 18 mei 2015 en van de gemeente Naarden op 22 mei 2015 op het voormelde rapport van de financiële situatie van de gemeente;

Gezien de reactie van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland van 20 april 2015 en het advies van de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) van 21 juli 2015;

Gelet op de motie van het lid Veldman¹, de motie van de leden Schouw en Bisschop² en de motie van het lid Bruins Slot³.

BESLUIT:

1. de gemeente Muiden een aanvullende uitkering voor het jaar 2015 te verlenen ter hoogte van € 10.380.000;
2. indien de gemeente Muiden of de nieuwe gemeente Gooise Meren gehouden is tot het betalen van schadevergoeding wegens niet-nakoming van de vaststellingsovereenkomst van 7 maart 2014, wordt de aanvullende uitkering verhoogd met het verschil tussen de schadevergoeding en hetgeen in verband met de uitvoering van de vaststellingsovereenkomst reeds is vergoed via de aanvullende uitkering, tenzij de niet-nakoming te wijten is aan de schuld van de gemeente.

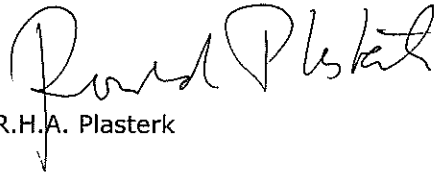
¹ Kamerstuk II 2014/15, 34 075, nr. 10

² Kamerstuk II 2014/15, 34 075, nr. 13

³ Kamerstuk II 2014/15, 34 075, nr. 12

Voor een nadere toelichting op dit besluit wordt verwezen naar de bijlage.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R.H.A. Plasterk'. The signature is written in a cursive style with a large initial 'R'.

dr. R.H.A. Plasterk

Datum
21 augustus 2015
Kenmerk

Toelichting bij besluit tot een aanvullende uitkering ex. Artikel 12 Financiële verhoudingswet voor de gemeente Muiden, over het jaar 2015

1. Algemeen

De gemeente Muiden heeft voor het jaar 2015 een aanvraag voor een aanvullende uitkering ingediend, omdat de gemeente door het sluiten van de zogeheten vaststellingsovereenkomst (VOK) met de ontwikkelaars van de woonwijk De Krijgsman op het KNSF-terrein (de eigenaars van het terrein, KNSF NV en KNSF Vastgoed II BV, en project-ontwikkelaar Dura Vermeer, hierna ook de projectontwikkelaars) niet in staat was een sluitende meerjarenbegroting te realiseren. De gemeente heeft deze overeenkomst gesloten om een einde te maken aan het conflict dat is ontstaan met de eigenaren van het KNSF-terrein over de ontwikkeling van het terrein De Krijgsman. Dit conflict is ontstaan over de uitwerking van afspraken over de ontwikkeling van het gebied, vastgelegd in een tweetal intentieovereenkomsten. De eigenaren hebben de gemeente Muiden verweten het project te vertragen, waardoor financiële schade is ondervonden. Daarin is de ontwikkelaar door de bestuursrechter op 11 augustus 2010 voor de periode vanaf maart 2006 tot en met april 2008 in het gelijk gesteld. In hoger beroep heeft de KNSF een claim neergelegd van € 376 miljoen.

In de vaststellingsovereenkomst zijn nieuwe afspraken gemaakt over het ruimtelijk programma en zijn financiële afspraken gemaakt tussen de gemeente en KNSF Vastgoed over hoe de realisatie daarvan mogelijk is te maken. De financiële consequenties van deze afspraken zijn door de gemeente Muiden geraamd op een bedrag van in totaal € 29 miljoen.

Vanwege de financiële consequenties heeft de gemeente Muiden voor tekening van de VOK contact opgenomen met de provincie Noord-Holland en het ministerie van BZK. Verwerking van bovengenoemd bedrag leidde tot een lastenverzwaring van circa € 13 miljoen voor 2014 en een structureel jaarlijks bedrag van € 1,1 miljoen daarna. De algemene reserve was ook sterk gedaald vanwege juridische- en ruimtelijke ordeningskosten. Vanwege de hoge lasten heeft de gemeente Muiden bij brief van 26 maart 2014 voor het jaar 2015 een beroep gedaan op artikel 12 Financiële verhoudingswet (Fvw).

De financiële problemen van Muiden en de ingediende artikel 12-aanvraag vielen samen met een discussie over herindeling. Op 25 juni 2014 heeft de provincie een herindelingsadvies vastgesteld gericht op de samenvoeging van Muiden met Bussum en Naarden en het wijzigen van de grens tussen Muiden en Weesp. Op 18 juni 2015 is het wetsvoorstel dat hiertoe strekte gepubliceerd in het Staatsblad. Bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer¹ is een aantal moties aangenomen die relevant zijn voor de afhandeling van de artikel 12-aanvraag, deze worden in paragraaf 4 besproken. Door de samenloop van de artikel 12-aanvraag en de herindeling kent de artikel 12-procedure een kortere duur dan gebruikelijk. Bij een samenloop van artikel 12 en herindeling is het streven erop gericht de artikel 12-gemeente schoon op te leveren op de datum van herindeling, waardoor in dit geval de duur van de artikel 12-status 1 jaar is.

2. Hoofdpunten uit de rapportage en advies van de inspecteur

Toelatingsvoorschriften

De inspecteurs hebben geconstateerd dat de gemeente Muiden voldoet aan de algemene voorschriften voor toelating tot artikel 12. De aanvraag is tijdig ingediend, er is sprake van een aanmerkelijk én structureel tekort en de gemeente Muiden voldoet aan de eisen van een redelijk

¹ Zie de Kamerstukken 2014/15, 34 075 voor een volledig overzicht van de parlementaire behandeling. Daarin wordt ook ingegaan op de voorgeschiedenis van de discussie over herindeling.

peil van de eigen belastinginkomsten. Dit is ook in het provinciaal verslag en in de tussenrapportage van de inspecteurs geconstateerd.

Financiële resultaten

De inspecteurs constateren dat de gemeente Muiden in 2010, 2011 en 2012 te maken had met een fors negatief rekeningsaldo voor bestemming.

Het negatieve saldo was in 2010 € 1,6 miljoen groter dan bij de begroting geraamd door dotaties aan de voorzieningen wachtgeld, KNSF-terrein, Bloemendalerpolder en onderwijs. In 2011 werd het negatieve rekeningsaldo vooral veroorzaakt door juridische kosten met betrekking tot het KNSF-terrein, een toevoeging aan de voorziening voor het KNSF-terrein en onderhoud aan wegen, verlichting en groen.

In 2012 werd het tekort vooral veroorzaakt door uitgaven op het terrein van onderhoud van kapitaalgoederen.

In 2013 ontving de gemeente een bijdrage van € 3.225.000 voor nog te maken kosten voor het project A1/A6. Het rekeningsaldo was in dit jaar fors positief. De inspecteurs constateren wel dat zonder deze bijdrage, ook 2013 met een tekort zou zijn afgesloten.

De gemeente heeft, in 2013, een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid ontvangen. Voor rechtmatigheid heeft de accountant een verklaring met beperking afgegeven. Dit wordt veroorzaakt door een onrechtmatige aanbesteding in de ICT-dienstverlening.

Reserves, voorzieningen en weerstandcapaciteit

Door een daling van de algemene reserve is het totaal van de reserves en voorzieningen in Muiden voor 2014 sterk gedaald. De voornaamste reden voor de negatieve algemene reserve is de vaststellingsovereenkomst (VOK) De Krijgsman. De bestemmingsreserves zijn gestegen, mede door de reserves Grote projecten, Groen De Krijgsman en Bovenwijkse voorzieningen De Krijgsman.

Uitgangspunt is dat een artikel 12-gemeente, onder normale omstandigheden, een redelijk deel van de vrij aanwendbare reserves gebruikt om het begrotingstekort te verminderen. Ten behoeve van tegenvallers dient een buffer in stand gehouden te worden, die gelijk is aan het drempelbedrag van 2% voor het aanmerkelijk en structureel tekort. De negatieve stand van de algemene reserve vereist een omvangrijke sanering. Om de algemene reserve, na de sanering, achter te laten gelijk aan de 2%-drempel (is € 147.577) zal in totaal € 12.799.000 moeten worden gesaneerd.

Voor de meeste bestemmingsreserves en voorzieningen is door de gemeente aangetoond via juridische verplichtingen, realistische bestedingsplannen dan wel risicoramingen dat deze noodzakelijk zijn. Bij de volgende bestemmingsreserves en voorzieningen zijn de inspecteurs van oordeel dat ze vrij kunnen vallen en/of kunnen bijdragen aan het wegwerken van het tekort: deel bestemmingsreserve Wegen (€ 690.000) en deel van de voorzieningen voor onderhoud van basisscholen (€ 219.500). De bestemmingsreserve Groen De Krijgsman wordt in artikel 12 niet gehonoreerd omdat deze kosten gedekt kunnen worden binnen de meerjarenraming.

Na de sanering van de algemene reserve heeft de weerstandscapaciteit de omvang van de 2%-drempel volgens de artikel 12-handleiding van € 147.577. Op basis van de periodiek door de gemeente berekende benodigde weerstandscapaciteit (€ 300.000) is er bij die omvang van de algemene reserve sprake van een tekort. De gemeente en haar rechtsopvolger worden na afronding van de artikel 12-periode via de stille reserves en verdere bezuinigingen in staat geacht om de aanwezige weerstandscapaciteit verder op te bouwen die in overeenstemming is met de uitkomsten van de risicoanalyse.

Eigen inkomsten

De inspecteurs zien dat zowel de reiniging- als de rioleringsheffing lastendekkend zijn. Muiden voldoet verder aan het redelijk peil voor artikel 12 in 2015. Het gewogen gemiddelde percentage van de OZB in Muiden ligt namelijk iets boven het percentage van 0,1790%, het percentage dat voor toelating tot artikel 12 geldt voor het jaar 2015.

De belastingdruk (OZB, reinigingsheffing en rioolheffing) voor een meerpersoonshuishouden ligt in Muiden in 2014 € 244 (23,8%) hoger dan gemiddeld in de selectiegroep en € 316 (31%) hoger dan het gemiddelde in Nederland. Dit hangt samen met alle drie de lasten, maar in het bijzonder met de reinigingsheffing en de OZB. Bij de vergelijking van de OZB-tarieven woningen en niet-woningen zien de inspecteurs dat in 2014 de selectiegemeenten gemiddeld over een lager tarief beschikken. In 2015 is er sprake van een daling van de WOZ-waarde woningen en niet-woningen in Muiden. Dit vloeit voort uit de daling van de woningprijzen, maar ook uit de daling van de waarde van het KNSF-terrein, hetgeen is overeengekomen in de VOK. De overige belastingen en heffingen liggen in Muiden op een fors hoger niveau dan het gemiddelde van de selectiegroep. Dit wordt met name veroorzaakt door de parkeerbelasting en precariobelasting.

De nettolasten vergeleken

In het artikel 12-rapport zijn de nettolasten (lasten minus baten) van Muiden per cluster (=gemeentelijke taakgebied) vergeleken met de over die verschillende clusters verdeelde gemeentefondsuitkering. Hogere nettolasten doen zich in het bijzonder voor op de uitgavencusters Bestuursorganen, Algemene ondersteuning, Kunst en ontspanning, Bevolkingszaken, Openbare orde en veiligheid en Groen. Lagere nettolasten dan het gemeentefonds raamt Muiden op de clusters Maatschappelijke zorg, VHROSV en Wegen en water. Hogere baten dan het gemeentefonds aangeeft raamt de gemeente op de inkomstenclusters Onroerendezaakbelastingen en Overige eigen middelen (OEM). De OEM is wel lager dan het landelijke beeld en de selectiegroep. Dit wordt vooral veroorzaakt door de rentelasten (€ 665.000) van geldleningen korter dan één jaar als gevolg van de Vaststellingsovereenkomst met De Krijgsman.

De nettolasten zitten in 2015 (na begrotingswijzigingen) € 1,2 miljoen boven het niveau van het gemeentefonds. Als de structurele uitgaven van de clusters waarvan de structurele uitgaven nu boven het niveau van het gemeentefonds zitten, worden verlaagd naar het niveau van het gemeentefonds dan levert dit, volgens de inspecteurs, een bezuiniging op van maximaal € 1,788 miljoen.

Begrotingstekort, conclusie en advies

De financiële gevolgen als gevolg van de ondertekening van de Vaststellingsovereenkomst (VOK) zijn in eerste instantie door de gemeente Muiden geraamd op € 28,1 miljoen. Een deel van deze lasten (€ 12,1 miljoen) wordt veroorzaakt doordat de gemeente Muiden overeenkomstig de VOK geld tegen een lager percentage doorleent aan de projectontwikkelaars dan het rentepercentage dat de gemeente zelf moet betalen. Vanwege de dalende rente en omdat de gemeente nog niet al het geld heeft geleend, vallen deze lasten lager uit. Op het moment dat het rapport geschreven werd is de raming € 8,6 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betekent dat de financiële gevolgen van de VOK nu worden geraamd op € 19,5 miljoen. Daarnaast is een deel van de kosten (€ 1,8 miljoen) al in 2013 verantwoord. En voor een ander deel van kosten, dat op meerdere jaren in de toekomst betrekking heeft, is dekking gevonden (door structurele ombuigingen) binnen de meerjarenraming (€ 8,4 miljoen). Er blijft, rekening houdend met afrondingsverschillen, een bedrag van € 9,3 miljoen over.

De inspecteurs stellen verder vast dat behalve de VOK, er andere problemen zijn (zoals achterstallig onderhoud aan de wegen) waarvoor onvoldoende dekking is te vinden. Er wordt voorgesteld de gemeente Muiden voor 2015 een artikel 12-bijdrage toe te kennen van €10.230.000.

Met deze uitkering krijgt Muiden, volgens de inspecteurs, een structureel sluitende meerjarenbegroting en is de negatieve algemene reserve volledig weggewerkt. Dit betekent dat Muiden volgens de handleiding artikel 12 schoon wordt opgeleverd. Het artikel 12-traject voor de gemeente Muiden wordt in 2015 afgerond.

3. Reactie gemeente Muiden op rapport inspecteur

De Raad van de gemeente Muiden heeft met een brief op 21 april 2015 gereageerd op het rapport van de inspecteur. De Raad constateert dat met de geadviseerde artikel 12-bijdrage, de gemeente

(met een grote bezuinigingsopgave) een financieel sluitende meerjarenbegroting heeft. Ook constateert de gemeente dat het mede door de bijdrage de financiële gevolgen van de Vaststellingsovereenkomst (VOK) door het gebied De Krijgsman, incidenteel én structureel, volledig kan nakomen.

De gemeente acht het echter onredelijk dat de financiële gevolgen van de VOK voor een deel door Muiden zelf moeten worden gedragen in de vorm van een OZB verhoging en aanvullende bezuinigingen. De gemeente wijst op de bijzondere situatie in de zin dat Muiden uitsluitend door de financiële gevolgen van de VOK in een artikel 12-situatie is geraakt, terwijl die overeenkomst mede in samenspraak met het Rijk en de provincie tot stand is gekomen. De gemeente beschrijft dat oorzaak en gevolgen (door de VOK) niet volledig voor rekening van Muiden zijn. Zonder de financiële gevolgen van de VOK was Muiden niet in een artikel 12-situatie gekomen en in staat geweest zelf een sluitende begroting te hebben en te houden, aldus de gemeente. Daarnaast benoemt de gemeente de aangenomen moties (zie paragraaf 4) in de Tweede Kamer en geeft aan vertrouwen te hebben dat de moties een deel van de bezwaren zal wegnemen.

De gemeente Muiden noemt in haar reactie ook de volgende punten:

Afdekken renterisico en extra beheer- en onderhoudslasten

Op moment van schrijven is één lening verleend, waarvan de kosten bekend zijn. De gemeente geeft aan dat er nog twee tranches leningen moeten worden aangetrokken en verleend. In het rapport van de inspecteurs is een aanname gedaan op basis van de werkelijke rentepercentages per 1 januari 2015. Bij een stijging loopt de gemeente Muiden daardoor een aanmerkelijk risico. Hierover wil Muiden graag in gesprek met het ministerie. Zie ook de motie-Veldman (paragraaf 4).

De extra beheer- en onderhoudskosten (voortkomend uit de VOK De Krijgsman) kunnen volgens Muiden pas op termijn naar beneden gebracht worden door het verlagen van het voorzieningenniveau bij vervanging en worden niet gecompenseerd door hogere OZB-opbrengsten. Uitgaande van een termijn van tien jaar resulteert een vergelijking tussen de beheerkosten voor het openbaar gebied De Krijgsman en een standaard uitvoeringsniveau binnen de gemeente Muiden in een verschil van € 3,27 miljoen. Volgens de gemeente kunnen deze meerkosten boven het reguliere onderhoud niet tegenover de opbrengsten uit het gemeentefonds en OZB staan. Deze kosten vloeien direct voort uit het overeengekomen hoge kwaliteitsniveau voor het gebied, wat integraal onderdeel is van de overeengekomen afspraken met betrekking tot De Krijgsman. Bovendien zitten die kosten ook niet in het reguliere vergelijkingsniveau van de referentiegemeenten of in de normering van het Gemeentefonds.

De gemeente is van mening dat de twee bovengenoemde kostenposten (kosten rentesubsidie en extra beheer- en onderhoudslasten) in de eenmalige uitkering moeten worden opgenomen en niet structureel voor rekening van Muiden moeten komen. Beargumenteerd wordt dat het onbeïnvloedbare kosten zijn, die rechtstreeks voortvloeien uit de VOK. De juridische verplichtingen brengen kosten met zich mee die, volgens de gemeente, niet meegeteld zouden moeten worden in het reguliere structurele uitgavenniveau.

De gemeente geeft bovendien aan dat een deel van de hogere kosten vanwege deelname in samenwerkingsverbanden niet beïnvloedbaar zijn voor Muiden. Er wordt geen rekening mee gehouden dat de bijdrage van Muiden aan de veiligheidsregio niet in verhouding staat tot de uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van een hoger uitgavenniveau wordt een structurele taakstelling ingerekend van € 0,6 miljoen, terwijl de hogere eigen bijdrage van de gemeente Muiden aan de veiligheidsregio niet door Muiden zelf beïnvloedbaar is.

Bezwaar tegen structureel hogere OZB

De gemeente vindt dat een structurele verhoging van de OZB geen recht doet aan de bijzondere situatie in verband met het KNSF-dossier. Volgens de gemeente is het strijdig met het uitgangspunt van de gemeente dat de financiële gevolgen van de VOK niet voor rekening van de Muidense burger of de inwoners van de gemeente Gooise Meren zouden moeten komen. Ook het

amendement-Van Beek² wordt hierbij genoemd. Daarnaast is de gemeente van mening dat de OZB verhoging niet strookt met het uitgangspunt dat de gemeente 'schoon' opgeleverd wordt.

Onzekere compensatie Bloemendalerpolder

Ook wordt in de bepaling van de eenmalige aanvullende artikel 12-uitkering rekening gehouden met een compensatie van € 295.000 voor de voorgenomen grenswijziging van de Bloemendalerpolder. De gemeente constateert een financiële onzekerheid omdat onduidelijk is of, wanneer en van wie die bijdrage zou worden ontvangen. Bovendien zou, volgens Muiden, compensatie ook aan de orde moeten zijn voor de nog te missen inkomsten, door toenemende druk op het voorzieningenniveau van Muiden en voor de reeds bestaande onderdekking op de leges.

Tot slot

De gemeente is van mening dat met een bijdrage voor de rentesubsidie van ca. € 3,5 miljoen (afhankelijk van de renteontwikkeling) en de extra beheer- en onderhoudslasten van € 3,2 miljoen de financiële gevolgen van de VOK worden opgelost en vindt er daardoor geen structurele belasting van de nieuwe gemeente plaats.

4. Kamermoties met betrekking tot artikel 12-traject

Moties Tweede Kamer

Op 1 april 2015 heeft, zoals eerder genoemd, in de Tweede Kamer de behandeling van het wetsvoorstel herindeling plaatsgevonden. Er zijn een drietal moties door de Tweede Kamer aangenomen die ook van belang zijn voor het artikel 12-traject van Muiden. In hoofdstuk 8 'Conclusie van de fondsbeheerders' wordt ingegaan op de uitvoering van de moties.

Motie van het lid Veldman over afdekken van het renterisico³

Deze motie refereert aan het advies van de artikel 12-inspecteur waarbij rekening gehouden wordt met lagere rentelasten voor de gemeente Muiden ten opzichte van de eerder door Muiden geraamde rentelasten, vanwege een lagere rentestand per 1 januari 2015. Omdat het onzeker is of deze rentestand zich voor zal doen op het moment dat de leningen door de gemeente Muiden of Gooise Meren moeten worden aangetrokken, wordt gevraagd om dit renterisico af te dekken.

Motie van de leden Schouw en Bisschop over de eventuele financiële claim in verband met het KNSF-terrein, gewijzigde motie ter vervanging van die gebruikt onder nr. 11⁴

Hier wordt benoemd dat als onverwachts de financiële claim in verband met het KNSF-terrein herleeft, de financiële lasten daarvan niet ten laste mogen komen van de nieuwe gemeente, voor zover het niet-uitvoeren van de vaststellingsovereenkomst niet te wijten is aan de schuld van de gemeente Muiden onderscheidenlijk de nieuwe gemeente Gooise Meren.

De motie spreekt uit dat eventuele extra kosten volledig zullen worden vergoed via een verhoging van de aanvullende uitkering, zonder dat de eigen bijdrage wordt verhoogd.

Motie van het lid Bruins Slot over overleg over een billijke oplossing voor het KNSF-terrein⁵

Deze motie verzoekt de regering, in overleg met gedeputeerde staten van Noord-Holland en de gemeente Muiden een billijke oplossing te vinden voor de meerkosten van beheer en onderhoud van het KNSF-terrein die direct voortvloeien uit de vaststellingsovereenkomst.

5. Reactie gemeente Bussum op rapport inspecteur

De gemeente Bussum heeft op 18 mei 2015 gereageerd op de rapportage van de inspecteurs. Het perspectief van Gooise Meren en de impact van het rapport op deze gemeente is reden voor Bussum om te reageren. De reactie van de gemeente bevat drie punten.

1. Doorwerking vaststellingsovereenkomst (VOK) Gooise Meren

² Kamerstukken II, 2011/12, 32 280, nr. 10

³ Kamerstukken II, 2014/15, 34 075, nr. 10

⁴ Kamerstukken II, 2014/15, 34 075, nr. 13

⁵ Kamerstukken II, 2014/15, 34 075, nr. 12

Bussum geeft aan dat bij de vorming van de gemeente Gooise Meren de huidige gemeenten Naarden en Bussum te maken krijgen met de gevolgen van de VOK. Naarden en Bussum kennen de inhoud van de VOK niet en zijn niet betrokken bij de totstandkoming daarvan. De gemeente Bussum pleit ervoor de kosten van het onderhoud (€ 3,2 miljoen) en de rentekosten (€ 3,5 miljoen) in aanmerking te laten komen voor de vergoeding. In de ogen van Bussum zijn deze kosten namelijk een rechtstreeks gevolg van de VOK en zou dit meegenomen moeten worden in de eenmalige bijdrage. Ook omdat de algemene reserve van Muiden tekort schiet, vraagt dit om een extra compensatie.

2. Extra OZB-opbrengst en bezuinigingen Muiden

De gemeente Bussum is van mening dat de meerjarige OZB-verhoging die de inspecteurs berekend hebben in het geval van Muiden niet aan de orde zou moeten zijn, omdat de eigen bijdrage alleen over 2015 wordt berekend.

Bussum heeft grote twijfels bij de extra personele bezuinigingen, omdat Muiden de afgelopen periode op dit punt extra (financiële) steun heeft ontvangen, gezien de bijzondere omstandigheden (grote projecten).

3. Werkwijze artikel 12 en nieuwe taken Sociaal Domein

De gemeente vraagt bij de beoordeling aandacht voor de nieuwe taken vanuit het sociaal domein en de norm (minimale omvang) voor de algemene reserve en de norm/kengetallen voor de formatie hierop aan te passen. De nieuwe taken binnen het sociaal domein betekenen namelijk een uitbreiding van de taken en dit heeft ook consequenties voor de benodigde formatie en het weerstandsvermogen.

Tot slot refereert de gemeente Bussum aan de behandeling van het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Muiden, Bussum en Naarden en wijziging van de grens met de gemeente Weesp (Kamerstukken II, 2014/15, 34 075) waarbij de minister heeft aangegeven dat de fondsbeheerders de aanvullende uitkering verhogen als de gemeente Muiden alsnog geconfronteerd wordt met een schadeclaim. De gemeente gaat ervan uit dat de daarvoor benodigde bepaling wordt opgenomen in het besluit.

6. Reactie gemeente Naarden op rapport inspecteur

Op 22 mei 2015 heeft ook de gemeente Naarden een reactie gegeven op het rapport van de inspecteurs. In het kader van de fusie van de gemeenten Muiden, Bussum en Naarden benadrukt de gemeente Naarden het belang van een goede oplossing van de financiële problematiek in Muiden.

De gemeente Naarden sluit zich aan bij de zienswijze van Muiden (van 21 april 2015). Voor Naarden is met name van belang:

- de genoemde meerjarige verhoging van de OZB waar in het voortraject met provincie en Rijk steeds sprake is geweest van een eenmalige verhoging als noodzakelijk toegangscriterium tot de artikel 12-procedure;
- de compensatie van de kosten van beheer en onderhoud van het groen voortkomend uit de Vaststellingsovereenkomst De Krijgsman;
- de vergoeding van de kosten van de rentesubsidie en
- de afdekking van het renterisico.

De gemeente refereert naar de aangenomen moties in de Tweede Kamer en gaat ervan uit dat de uitvoering van de moties daadwerkelijk leidt tot reductie van de risico's.

7. Advies van de provincie

Gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland hebben met een brief van 20 april 2015 gereageerd op de rapportage van de inspecteurs. De provincie geeft aan, mede in verband met de fusie van Muiden, Bussum en Naarden, graag nog een keer in gesprek te gaan voordat een definitieve beslissing genomen wordt op de door Muiden ingediende aanvraag om aanvullende steun. In hoofdstuk 8 wordt ingegaan op de resultaten van dat overleg.

Ten aanzien van het rapport refereert de provincie aan het voorstel van de inspecteurs om Muiden een aanvullende steun toe te kennen tot een bedrag van € 10.230.000. De provincie geeft aan blij te zijn met dit resultaat, omdat daarmee Muiden weer gezien kan worden als een financieel degelijke partner voor de fusie met Bussum en Naarden per 1-1-2016.

In het rapport staat dat bepaalde componenten uit de VOK, zoals de rentelasten en het beheer en onderhoud groen, vanaf 2016 door de gemeente Muiden zelf kunnen worden gedragen binnen de (meerjaren)begroting. Bij de provincie heeft compensatie van deze elementen uit de VOK steeds voorop gestaan.

Concluderend is de provincie van mening dat de nieuw te vormen gemeente Gooise Meren met de voorgestelde bijdrage in staat moet worden geacht om een financieel verantwoorde start te maken.

8. Advies van de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv)

Op 21 juli 2015 heeft de Rfv geadviseerd over de toepassing van artikel 12 Financiële-verhoudingswet voor de gemeente Muiden. De Raad heeft daarbij kennis genomen van het rapport van de inspecteurs, de reactie van de gemeenten Muiden en Bussum en het advies van de provincie Noord-Holland.

De samenvatting van het advies van de Rfv is als volgt:

Het voorstel van de inspecteur om de gemeente Muiden een artikel 12-bijdrage toe te kennen van € 10.230.000, acht de Raad alles overwegende ruim voldoende om de gemeente financieel te saneren. Het voorstel van de inspecteur is gebaseerd op de reguliere toepassing van de artikel 12-systematiek. De door de gemeente Muiden aangevoerde bezwaren tegen het voorstel van de inspecteur acht de Raad ongegrond. De maatregelen die in het rapport zijn opgenomen zorgen ervoor dat er met ingang van 2016 sprake is van een structureel sluitende meerjarenraming met ingang van 2016. De meerjarenraming laat zelfs een overschot zien. Daarbij komt dat na de vaststelling van het rapport de gemeente Muiden door een rentevoordeel en een tegemoetkoming door de provincie Noord-Holland nog een verbetering in de financiële situatie tegemoet kan zien ten opzichte van het beeld uit het artikel 12-rapport.

De Raad stelt vast dat het niet nakomen van de afspraken uit de overeenkomst tussen Muiden en KNSF vastgoed heeft geleid tot een rechterlijke uitspraak waarbij de gemeente schadeplichtig is gesteld. In juridische zin stond daarmee de schuld van de gemeente vast. De voorstelling van zaken dat de gemeente geen enkele blaam treft, acht de Raad dan ook niet geheel juist. Als verzachtende omstandigheid kan worden aangevoerd dat de ambtelijke capaciteit van de gemeente Muiden onvoldoende berekend was op de ingewikkelde en veeleisende grote projecten waarmee de gemeente werd geconfronteerd. Naast de ontwikkeling van het voormalige Koninklijke Nederlandse Springstoffen Fabriek (KNSF-terrein) ging het om de aanleg van het nieuwe snelweg tracé Schiphol-Amsterdam-Almere en, de Bloemendalerpolder.

Om de mogelijke financiële gevolgen van deze uitspraak te beperken heeft Muiden de Vaststellingsovereenkomst getekend. De gemeente Muiden heeft echter in de voorafgaande jaren nagelaten zich voor te bereiden op een mogelijke financiële claim. Het financiële beleid van de gemeente Muiden heeft verder op bescheiden schaal ook bijgedragen aan het tekort. De Raad acht een eigen bijdrage meer dan ook op zijn plaats. Hij is van oordeel dat voor zover de toezeggingen aan de Tweede Kamer leiden tot de gerechtvaardigde verwachting dat aanspraak mocht worden gemaakt op een hogere tegemoetkoming, deze dienen dan ook uit de Rijksbegroting gecompenseerd te worden.

Overig

Verder stelt de Raad vast dat naast de VOK de gemeente nog enkele andere problemen kent (o.a. achterstallig onderhoud aan de wegen) waardoor binnen de begroting voor 2015 onvoldoende dekking was te vinden.

Alles overwegende acht de Raad het daarom niet onredelijk dat de gemeente alsnog een deel zelf moet bijdragen in de vorm van een OZB-verhoging en aanvullende bezuinigingen.

Beoordeling artikel 12-rapport

De Raad gaat in op een aantal punten van het artikel 12-rapport en de reacties daarop. Kort samengevat zijn het de volgende punten:

- Het afdekken van het renterisico

De huidige rente waartegen de gemeente kan lenen is voor de gemeente voordeliger, dan waar de inspecteur rekening mee heeft gehouden. Bij een eventuele rentestijging zou dit extra lasten met zich mee kunnen brengen. De gemeente kan zich wel indekken tegen rentestijging. Daarom ziet de Raad geen aanleiding dit risico te betrekken bij het bepalen van de artikel 12-steun.

- Extra kosten voor beheer en onderhoud van het KNSF-terrein

De gemeente Muiden is in de VOK een hoger kwaliteitsniveau voor de openbare ruimte overeengekomen dan het gebruikelijke onderhoudsniveau. Naar de opvatting van de Rfv zou de gemeente Muiden door het honoreren van het hogere kwaliteitsniveau worden bevoordeeld ten opzichte van andere gemeenten. De extra kosten komen om die reden niet in aanmerking voor artikel 12-steun.

- Compensatie voor de voorgenomen grenswijziging van de Bloemendalerpolder

De gemeente Muiden wenst compensatie voor de nog te missen inkomsten in verband met de grenswijziging (zie reactie Muiden). De Raad is van oordeel dat de wet Arhi voorziet in een procedure tot verrekening van deze kosten en daarmee komen zij niet in aanmerking voor artikel 12-steun.

- Extra bezuinigingen op personeel

Bussum geeft aan dat extra bezuinigingen op personeel niet realistisch zijn in verband met de bijzondere omstandigheden. De Rfv merkt op dat de extra kosten deels verleden tijd zijn. Voor zover het gaat om de kosten voor het project A1/A6 heeft de gemeente een vergoeding ontvangen. De Rfv merkt hierbij op dat de extra kosten deels verleden tijd zijn en voor zover het gaat om de kosten voor het project A1/A6 heeft de gemeente daarvoor een vergoeding ontvangen.

- Kosten Veiligheidsregio

De Raad merkt op dat het aan de gemeente is om binnen het beschikbare budget voor openbare orde en veiligheid de hoge kosten van de veiligheidsregio te dekken door andere prioriteiten te stellen.

- Vrij laten algemene reserve

De Raad geeft aan – met betrekking tot de nieuwe taken in het Sociaal Domein – dat de algemene reserve, na de sanering, conform de Handleiding artikel 12 is vastgesteld.

Tot slot geeft de Raad een oordeel over het financieel toezicht. De Raad geeft een aantal redenen waarom duidelijk is dat gedurende een langere periode de financiële positie van de gemeente Muiden zwak was. De financiële positie van de gemeente Muiden was zwak, maar had wel vanuit het reguliere financiële toezicht opgelost kunnen worden. De financiële gevolgen van de VOK konden onmogelijk door de gemeente Muiden gedragen worden.

9. Conclusie van de fondsbeheerders

In de reacties van de gemeenten Muiden, Bussum en Naarden is ten aanzien van een aantal onderwerpen opinies te onderkennen die afwijken van het voorstel van de inspecteurs en die bij de afweging in de besluitvorming nadere aandacht vragen.

Hieronder wordt eerst ingegaan op een aantal punten die door de gemeenten Muiden, Bussum en Naarden zijn genoemd. Ook de moties die in de Tweede Kamer zijn aangenomen bij de behandeling van het wetsvoorstel herindeling hebben hier betrekking op. Het betreft de volgende punten:

1. Afdekken renterisico (motie-Veldman)

2. Extra beheer- en onderhoudskosten (motie-Bruins Slot)
3. Ondervangen risico hogere schadeclaim (motie Schouw en Bisschop)
4. Bezwaar tegen structureel hogere OZB
5. Overig

Ad. 1.

Het eerste onderdeel waar de reacties op het rapport van de inspecteurs zich op concentreren is het afdekken van het renterisico. De gemeente Muiden geeft aan dat de gemeente een aanmerkelijk risico loopt bij een stijging van het rentepercentage. Muiden is van oordeel dat de aanvullende uitkering ten onrechte niet voorziet in het afdekken van het renterisico. De Rfv geeft aan dat de gemeente zich kan indekken tegen rentestijging en ziet geen aanleiding dit risico te betrekken bij het bepalen van de artikel 12-steun. In reactie op de motie Veldman is aangegeven dat om het renterisico af te dekken de fondsbeheerders de extra rentelasten van het eerder aantrekken van de leningen vergoeden. Een bedrag van € 150.000 (voor de periode van 01/05/2015 – 31/12/2015) is in de aanvullende uitkering opgenomen. Op deze wijze heeft de gemeente Muiden de gelegenheid de leningen zonder extra kosten eerder aan te trekken, waarmee het renterisico wordt afgedekt.

Omdat deze extra kosten van € 150.000, ten opzichte van de rapportage van de inspecteurs, betrekking hebben op het jaar 2015, worden ze meegenomen in de artikel 12-bijdrage. Want zonder deze vergoeding zou de algemene reserve niet op het drempelbedrag van 2% uitkomen (€ 147.577) maar net negatief uitvallen. Dit zou betekenen dat de gemeente Muiden niet schoon wordt opgeleverd. Om deze reden nemen de fondsbeheerders de zienswijze van de Rfv niet over, dat dit niet betrokken zou moeten worden bij de bepaling van de artikel 12 uitkering.

Ad 2.

De gemeente Muiden (net als Bussum en Naarden) is van mening dat de extra kosten voor beheer en onderhoud van het KNSF-terrein in de aanvullende uitkering zouden moeten worden meegenomen. De inspecteurs zijn van mening dat Muiden de kosten daarvan uit eigen middelen kan en moet bekostigen. De Rfv vindt dat de extra kosten niet in aanmerking komen voor artikel 12-steun.

Mede gelet op de hierover aangenomen Kamer motie heeft de minister van BZK op 20 mei jl. overleg gevoerd met de commissaris van de Koning van Noord-Holland, gedeputeerde Sweet en de burgemeesters van Muiden, Bussum en Naarden. In dit overleg heeft de provincie Noord-Holland zich bereid verklaard tot een aanvullende inspanning. De provincie zal de gemeente Muiden ondersteunen voor een bedrag van circa € 150.000.

Gezien de bijdrage van de provincie Noord-Holland en de aanvulling op de aanvullende uitkering ad 1., alsook het standpunt van de Rfv dat er überhaupt geen reden is de aanvullende kosten voor beheer en onderhoud in aanmerking te brengen voor een aanvulling vanuit artikel 12, is er geen verdere aanleiding de artikel 12-bijdrage voor dit punt aan te passen.

Ad 3.

In de motie van de leden Schouw en Bisschop wordt benoemd dat als onverwachts de financiële claim in verband met het KNSF-terrein herleeft, de financiële lasten daarvan niet ten laste mogen komen van de nieuwe gemeente, voor zover het niet-uitvoeren van de vaststellingsovereenkomst niet te wijten is aan de schuld van de gemeente Muiden onderscheidenlijk de nieuwe gemeente Gooise Meren. De motie spreekt uit dat eventuele extra kosten volledig zullen worden vergoed via een verhoging van de aanvullende uitkering, zonder dat de eigen bijdrage wordt verhoogd.

Ter uitvoering van de motie is in het besluit een bepaling opgenomen dat indien de gemeente Muiden of de nieuwe gemeente Gooise Meren gehouden is tot het betalen van schadevergoeding wegens niet-nakoming van de vaststellingsovereenkomst van 7 maart 2014, de aanvullende uitkering wordt verhoogd met het verschil tussen de schadevergoeding en hetgeen in verband met de uitvoering van de vaststellingsovereenkomst reeds is vergoed via de aanvullende uitkering, tenzij de niet-nakoming te wijten is aan de schuld van de gemeente.

Ad 4.

Muiden maakt bezwaar tegen de structurele verhoging van de OZB. Volgens de gemeente is het strijdig met het uitgangspunt dat de financiële gevolgen van de VOK niet voor rekening van de Muidense burger of de inwoners van de gemeente Gooise Meren zouden moeten komen. Bussum en Naarden halen ook dit punt ook aan. De Rfv geeft in een reactie aan dat de begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn en dit betekent dat er structurele bezuinigingen doorgevoerd moeten worden. De Rfv zegt voorts dat voor een nieuw te vormen gemeente het volgende geldt: als de artikel 12-gemeente nog tekorten of toekomstige kosten heeft die zij ook zonder herindeling zelfstandig zou kunnen dragen, komen deze ten laste van de artikel 12-gemeente en na de herindeling van haar rechtsopvolger, de nieuwe gemeente.

De fondsbeheerders zien daarom geen aanleiding om van het voorstel van de inspecteurs af te wijken.

Ad 5.

De gemeenten Muiden, Bussum en Naarden hebben nog een aantal overige punten, o.a. compensatie grenswijziging Bloemendalerpolder en kosten veiligheidsregio. De fondsbeheerders zien, mede gelet op de reacties van de provincie en de Rfv, geen aanleiding om van het voorstel van de inspecteurs af te wijken.

Conclusie

De reactie van de gemeente Muiden leidt, in navolging van de Rfv, niet tot een ander bedrag dan voorgesteld door de inspecteurs, met uitzondering van € 150.000 voor het afdekken van het renterisico.

Daarnaast ondersteunt ook de provincie Noord-Holland de gemeente Muiden voor een bedrag van ongeveer € 150.000, tot 1 januari 2016.

In reactie op de ingediende moties wordt het renterisico afgedekt en wordt in het besluit opgenomen dat als onverwachts de gemeente Muiden een verplichting krijgt tot het betalen van schadevergoeding aan de eigenaars van het KNSF-terrein die hoger uitvalt dan hetgeen reeds is vergoed via de aanvullende uitkering op basis van de vaststellingsovereenkomst, de financiële lasten daarvan niet ten laste mogen komen van de nieuwe gemeente. Voorwaarde is dat het niet-uitvoeren van de vaststellingsovereenkomst niet te wijten is aan de schuld van de gemeente Muiden onderscheidenlijk de nieuwe gemeente Gooise Meren.

Tot slot vallen de rentelasten (over de periode 2016-2030) in totaal € 850.000 lager uit dan waar de inspecteur rekening mee heeft gehouden, wat ten voordele komt van de gemeente Muiden. Alles overwegende concluderen de fondsbeheerders dat het door de inspecteurs voorgestelde bedrag, plus € 150.000, voldoende is om de gemeente financieel te saneren.

Voorstel voor besluit

Aan de gemeente Muiden over het jaar 2015, een artikel 12-uitkering te verlenen van € 10.380.000.

Dit bedrag bestaat uit het bedrag dat wordt voorgesteld in het rapport van de inspecteurs van € 10.230.000 en € 150.000 voor het afdekken van het renterisico (zie Ad 1.).

Ook wordt in het besluit opgenomen dat er een verhoging van de aanvullende uitkering zal plaats vinden als een verplichting tot het betalen van schadevergoeding aan de eigenaars van het KNSF-terrein hoger uitvalt dan hetgeen reeds is vergoed via de aanvullende uitkering op basis van de vaststellingsovereenkomst. Voorwaarde hierbij is dat het niet uitvoeren van de VOK niet te wijten is aan de schuld (opzet of grove nalatigheid) van de gemeente Muiden en de nieuwe gemeente Gooise Meren.